

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav etnologie

AUTOREFERÁT DISERTAČNÍ PRÁCE

Mgr. Michaela Davidová

ČESKÉ KONVERTITKY K ISLÁMU
CZECH WOMEN WHO CONVERTED TO ISLAM

Vedoucí práce: doc. PhDr. Irena Štěpánová, CSc.

2019

Úvod

Text disertační práce se věnuje českým konvertitkám k islámu, ženám, které byly vychovány a vyrůstaly v českém, potažmo československém sociokulturním prostředí, jejich životním příběhům s důrazem na reflexi sociálních změn ve společnosti v posledních letech.

Vzhledem k dynamice, s jakou se téma islámu, muslimů a taktéž konvertitek v české společnosti mění a otevírá, jsem se rozhodla navázat na své předešlé výzkumy věnující se českým konvertitkám, jimiž se kontinuálně zabývám od roku 2011. Výsledky, kterých jsem doposud dosáhla, nepovažuji za neměnné a na některé z nich v disertační práci navazuji, případně je reviduji.

V disertační práci se jednotlivým tématům věnuji s ohledem na aktuální situaci a změnu vnímání islámu v české společnosti. Cílem je reflektovat vývoj u daných respondentek. Obě předešlé práce vznikly ve zcela konkrétní době a společenské situaci, která se dynamicky mění s reakcí na dění ve světě i v České republice. Disertační práce přináší také krátký vhled do názorového rámce společnosti na téma islámu a konvertitek.

Cílem této práce je přinést příběhy konverze a pokonverzní životní příběhy, strukturované do daných témat práce, výsledky odpovídají konkrétnímu vzorku žen v daném časovém období za určité sociálně politické situace v České republice.

Výzkumné otázky:

Výzkumné otázky jsem sestavila tak, aby obsahově pokryly témata, jimž se práce věnuje, a zároveň byly vybrány na základě mých dlouholetých zkušeností, kdy se tomuto tématu věnuji a vyhodnotila jsem potřebnost jejich zodpovězení.

1. Jaké jsou hlavní důvody a motivy konverze u českých konvertitek?
2. Jaké jsou volené strategie při výběru partnera?
3. Zahalují se české konvertitky?
4. Nosí české konvertitky také plnější formy zahalení než jen hidžáb?
5. Vnímají konvertitky změny ve společnosti od roku 2015 na své osobě?
6. Jak se postavily rodiny konvertujících žen ke konverzi a zahalování?
7. Roste počet konvertitů v České republice s tím, jak se islám stává kontroverznějším a diskutovaným tématem?

Metodika výzkumu

Cílová skupina a získávání respondentek

Cílovou skupinou disertační práce jsou české konvertitky k islámu. Jedná se o ženy, které byly vychovány a vyrůstaly v českém potažmo západním sociokulturním prostředí. Konverze a místo, kde ženy vyrůstaly, bylo jediným kritériem, které respondentky musely splňovat pro zařazení do mého výzkumu pro disertační práci. Do výzkumu byly zařazeny i ženy, které v době rozhovoru již nežily v České republice. Jedna z respondentek pocházela ze Slovenské republiky, tato žena stejně jako další z mých respondentek, které jsou starší třiceti let, vyrůstala v Československu, proto jsem tuto skutečnost nebrala jako omezující faktor a do mého výzkumu jsem ji zařadila.

Pro účely disertační práce jsem si celkový počet respondentek stanovila na dvanáct, přičemž ve čtyřech případech se jednalo o opakovaný rozhovor po několika letech.

Věková struktura informátorek byla ve věku od 23 do 46 let. Nejvíce z nich spadalo do kategorie třicátnic. Nejčastější věk konverze byl mezi 20 a 30 rokem života. Předchozí náboženské vyznání jsem již během předešlých výzkumů vyhodnotila jako nesměrodatné pro konverzi k islámu. Mezi mými hlavními respondentkami bylo sedm žen, které samy sebe nazvaly ateistkami, tři s předešlou křesťanskou vírou a dvě respondentky se přiklonily k víře v boha bez předchozí náboženské příslušnosti.

Vzdělanostní struktura mých respondentek spadá mezi kategorii vzdělaných žen, čtyři ženy měly ukončené vysokoškolské vzdělání, jedna respondentka měla ukončenou vyšší odbornou školu, pět ukončenou střední školu s maturitou, jedna respondentka je vyučená a jedna respondentka s nedokončenou střední školou, tudíž s ukončeným základním vzděláním.

Pouze tři z dvanácti respondentek žijí trvale v zahraničí, všechny v západních zemích: Kanada, Francie a Irsko.

V době rozhovorů bylo celkem osm z mých respondentek provdaných za muslimského partnera, tři byly rozvedené a jedna svobodná.

Získávání respondentek a sběr dat

Respondentky jsem získala především skrze sociální sítě, kde jsem se snažila aktivně oslovovat jednotlivé ženy s prosbou o rozhovor. Pro získání respondentek jsem použila také metodu Snow ball¹. V rámci oslovování konvertitek pro účely disertační práce jsem zaznamenala mnohem větší ostražitost, opatrnost a nevoli poskytovat rozhovory než při mých

---

¹ Bernard, 2006, s. 193

především v výzkumech, a to přibližně od roku 2015. Sama bych jako hraniční bod označila útok na francouzskou redakci Charlie Hebdo² a následnou migrantskou krizi, která byla nejsilnější na přelomu let 2015 a 2016. Čím více se o tématu islámu veřejně hovořilo a čím více byl negativně pojímaným tématem nejen českých médií, tím spíše pro mě bylo složité získat důvěru žen k rozhovoru. Toto obezřetné jednání ze strany potencionálních respondentek jsem nezaznamenala pouze já. Podobné chování vyzoroval také výzkumný tým PhDr. Daniela Topinky, Ph.D. v rámci výzkumu pro knihu Muslimové v Česku – etablování islámu a muslimů na veřejnost.³

Celkový objem přímo oslovených žen bylo čtyřicet a další byly osloveny nepřímo skrze sociální síť nebo skrz jinou respondentku. Nejvíce rozhovorů vzniklo v první čtvrtině roku 2017, další rozhovory, a především opakované rozhovory vznikly v průběhu roku 2018.

Celý výzkum je postavený na kvalitativním výzkumu se zaměřením na polostrukturované rozhovory a na biografické vyprávění. Rozhovory s respondentkami, probíhaly především formou videorozhovorů⁴. Tato forma rozhovorů byla pro výzkum velice praktická, a to vzhledem k časové i geografické situaci, jak mě – výzkumníka, tak respondentek. Rozhovory bylo možné provádět kdykoli během dne, což uvítalo mnoho z mých respondentek, které měly například malé děti a svůj denní rytmus musely přizpůsobit jejich potřebám. Některé z respondentek dále ocenily možnost videohovoru z důvodu ostychu a obavy setkat se s cizím člověkem. Díky videohovoru jsem mohla vést autentické rozhovory s ženami, které již nežily v České republice, tyto rozhovory pro mě mají mnohem větší hodnotu než například dotazníkové šetření. Formou videohovoru vzniklo celkem jedenáct rozhovorů, dva rozhovory proběhly při osobním setkání, v obou případech se jednalo o opakované rozhovory s respondentkami, s nimiž jsem již mluvila. V jednom případě jsem od respondentky získala pouze zodpovězené otázky ve formě dotazníku, zde se jednalo o respondentku, se kterou jsem již v minulosti prováděla osobní rozhovor a jednalo se tak spíše o aktualizaci informací.

Rozhovory jsem časově neomezovala a jejich délka se odvíjela od samotných respondentek a jejich ochoty se rozmluvit. Nejčastěji rozhovory trvaly jednu hodinu, nejkratší byl v délce přibližně dvaceti minut a nejdelší rozhovor měl přes tři hodiny.

---

² 7. 1. 2015 došlo v Paříži k útoku na novináře v redakci satirického deníku Charlie Hebdo. Tento útok si vyžádal dvanáct mrtvých a deset zraněných osob.

³ Topinka, 2016

⁴ Prostřednictvím aplikace Skype a nebo video-hovor prostřednictvím aplikace messenger – Facebook

S některými respondentkami jsem v rámci tohoto výzkumu mluvila opakovaně, a to jak při prvním výzkumu, tak pro potřeby výzkumu k disertační práci či při změně životní situace respondentky. Na některé z respondentek jsem se během psaní disertační práce obrátila s prosbou o doplnění odpovědi.

Všechny rozhovory jsem následně přepisovala, dávala do souvislostí, jak s obecnými teoriemi, tak ve vztahu k odpovědím dalších respondentek.

Struktura práce

Disertační práci otevírá kapitola věnující se islámu a muslimům v České republice, a to jak z historické perspektivy, tak i v souvislosti s aktuální politickou rétorikou, mediálním obrazem islámu a společenským názorem na islám dle výzkumu společenského mínění. Jedná se o kratší kapitolu, které téma zasazuje do geografického a časového rámce.

Následuje kapitola, ve které se věnuji analýze literatury a pramenům, ze kterých jsem čerpala. Převážná část použité literatury je literatura zahraniční, v ní se autoři věnují nejčastěji tématům konverze, zahalování, ženským otázkám, historii, či etymologii slova hidžáb. Stěžejní část literatury tvoří výzkumy zabývající se konverzí k islámu ve světě, například ve Velké Británii, USA, Kanadě nebo Švédsku.

Následuje metodika samotného výzkumu zaměřená na zvolenou antropologickou metodu, získávání respondentek, sběru dat. V jedné z podkapitol reflektuji postavu sebe, jakožto výzkumníka a věnuji se etickým otázkám celého výzkumu.

Třetím velkým celkem je interpretace samotného výzkumu. Každá kapitola je doplněna o autentické výpovědi mých respondentek.

Práce postupuje zdánlivě chronologicky. První kapitola se věnuje konverzi k islámu, co konvertity vedlo k zájmu o islám a co je pro ně na islámu přitažlivé. Následují konverzní příběhy jednotlivých respondentek a kapitola, ve které se věnuji jednotlivým pokonverzním fázím, jak je definuje Roald a Coser⁵.

Další z kapitol se věnuje rodině, od strategií volených při hledání si životního partnera, přes svatbu, výchovu dětí, vztah s dalšími muži ve společnosti až po případný rozvod.

Následující ucelená kapitola se věnuje zahalování. Kapitola otevírá nábožensko-historické ukotvení tématu zahalování. Následuje podkapitola - zahalování se jako mocenský nástroj. Pokračuji částí ze své praxe - zahalování u mých respondentek v kontextu západní

---

⁵ Coser in Roald, 2012, Roald, 2012

společnosti, zahalování jako módní prvek a téma zahalování uzavírám kapitolou věnující se plnější formě zahalování jakou je burka či nikáb a zkušenostem mých respondentek s tímto zahalováním.

Poslední kapitola se věnuje konvertičkám ve vztahu ke společnosti, rodině a zaměstnání. Každé z těchto témat má vlastní ucelenou kapitolu a je doplněno o výpovědi informátorek. V tématu společnosti se vracím k dříve provedeným rozhovorům, na kterých je patrná změna vnímání islámu společností a reflektování této změny mými respondentkami.

Experiment

V rámci disertační práce jsem realizovala experiment, během kterého jsem sama nosila hidžáb a vystupovala jako muslimka/konvertička a pokusila se získat zaměstnání. Tímto experimentem jsem se snažila vžít do kůže těch respondentek, které se v České republice zahalují. Snažila jsem se vnímat okolí, reakce lidí, ale především vlastní pocity ze zahalení a zaznamenávat zajímavé situace či reakce. Experiment jsem realizovala na přelomu roku 2018 a 2019. Hidžáb jsem nosila pouze nárazově a situačně.

S životopisem jsem oslovila celkem 16 inzerovaných volných pozic v Pardubicích. Zpětnou vazbu o stále aktuální volné pozici jsem získala celkem z pěti míst. Z těch jsem si kvůli omezeným časovým možnostem vybrala tři pro realizaci experimentu. Jednalo se o pozici prodavačky v obchodě s bižuterií, pokladní v bance a pracovníci call centra v pojišťovně.

Na všech pracovních pohovorech se ke mně chovali velmi mile. Na pozici prodavačky jsem se obávala zeptat, zda by mé zahalení bylo pro výkon práce v pořádku. Na dalších dvou pozicích jsem se napřímo na tuto otázku zeptala. U obou mi bylo řečeno, že se nejedná o překážku.

Z obchodu s bižuterií se mi po pohovoru již nikdo neozval, z banky mi napsali během několika dnů email, že vybrali jiného kandidáta, a z pojišťovny mě kontaktovali hned druhý den s tím, že jsem se kolegům na pohovoru moc líbila a že mě chtějí do svého týmu.

Pro mne se jedná o velmi uspokojivý výsledek, kdy jsem do jednoho týdne byla schopna v hidžábu najít práci v kanceláři za odpovídající platové ohodnocení. Jsem si vědoma toho, že značnou roli sehrál životopis, aktuální situace na pracovním trhu a také mé vystupování na pracovních pohovorech, kdy pro mě získání zaměstnání neznamenal existenční nutnost, a mohla jsem působit uvolněným dojmem.

Během celého experimentu jsem zažila pouze tři pro mě nepříjemné situace a konfrontace, na druhou stranu na mě další lidé byli milí nebo neutrální. Skrze experiment jsem došla k závěru, že muslimská žena není v naší společnosti neviditelná a její kroky a pohyb ve veřejném prostoru neujdou cizím pohledům a častým projevům opovržení. Vnímám ještě velký rozdíl mezi tím,

pokud se žena pohybuje sama a je zodpovědná jen sama za sebe, anebo pokud má již děti a odpovídá i za jejich bezpečnost a vnímání světa kolem nich. Osobně si neumím představit to, že bych do veřejného prostoru vstupovala pokaždé s vědomím, že na mě bude někdo nepříjemně koukat, či bude mít přímé poznámky vůči mé osobě.

Závěr disertační práce

Etymologicky se v mém výzkumu potvrdilo, že nejvíce termínově konverzi mých respondentek odpovídá arabský výraz *iqtan^{ca}*, tedy že se mé respondenty staly muslimkami ze svého vnitřního přesvědčení, nikoli kvůli vnějším důvodům.

Společným jmenovatelem mých respondentek je konverze z vlastního vnitřního přesvědčení. Výzkum potvrdil, že hlavním motivem konverze u českých žen a dívek je intelektuální motiv, který hraje nejčastěji hlavní roli, anebo je doplňkovým motivem k jinému, například romantickému motivu. Převažující intelektuální motiv je dán především nízkou mírou možnosti osobního setkání s muslimy v České republice, jelikož komunita je zde velmi malá. Ženy tak nejčastěji vychází z teoretického rámce a studia literatury, až následně se připojuje například návštěva mešity či hledání si muslimských přátel a partnera. Vysokým počtem konverzí založených na intelektuálním motivu jsou české konvertitky specifické oproti konvertitkám ze zemí s početnou muslimskou komunitou (například Švédsko, Francie, USA, Velká Británie), kde je mnohem snazší se osobně seznámit s muslimy nebo navštívit mešitu či islámské kulturní centrum.

U konvertujících žen v mém výzkumu je silně patrná západní výchova a to, že ženy mají sociokulturní zázemí v České republice. Jak v přístupu k samotné víře nebo při výchově dětí se jedná o moderní, západně smýšlející ženy. U intelektuálního motivu ženy velmi často argumentovaly logikou a logikou obhajovaly svou konverzi. Výzkum poukázal na to, že chování českých konvertitek je v mnoha ohledech ovlivněno především nízkou mírou počtu muslimů v České republice a historickou absencí muslimů na našem území, díky čemuž ženy častokrát uchopí islám svým vlastním, liberálně emancipovaným pojetím.

Výzkum potvrdil, že předešlé náboženské vyznání nehraje zásadní roli při rozhodování o konverzi k islámu. Pokud již sehrálo nějakou roli, jednalo se především o nepochopení a nespokojenost ve stávající víře a o potřebu nalézt nový životní směr a smysl. Žádná z mých respondentek nebyla v době konverze nebo zájmu o islám nábožensky aktivní v jiné církvi.

Ani v jednom z příběhů mých respondentek, které poznaly svého muslimského partnera/manžela před samotným zájmem o islám, se neprojevila snaha přesvědčit budoucího

manžela na svou víru případně nevíru. U všech mých respondentek došlo po různě dlouhé době ke konverzi k islámu. Ať už se jednalo o nevěřící respondentku, jež se připravovala na konverzi ke křesťanství, aby si mohla svého muslimského partnera vzít za manžela, tak také respondentka, jež byla dvanáct let v manželství s muslimem jako křesťanka a následně konvertovala k islámu.

Strategie využívané při hledání muslimského partnera jsou totožné se strategiemi, jaké využívají vrstevníci žen a mainstreamová populace. Méně často dochází k náhodnému osobnímu seznámení se. Konvertující ženy častěji využívají celosvětové seznamky specializující se přímo na muslimy. To je dáno opět již zmiňovanou malou komunitou muslimů v České republice a také tím, že muslimský muž si může vzít ženu s jakýmkoli monoteistickým vyznáním, čímž se počet potencionálních partnerů snižuje. Další ze zajímavých a pro českou populaci neobvyklých metod seznámení se je zadání si požadavku do mešity, kdy imám doporučí vhodného partnera. Tuto možnost přímo využila jen jedna z mých respondentek, která ale na základě tohoto seznámení sňatek neuzavřela, další se vůči této metodě spíše vymezovaly.

U čtyř mých respondentek došlo k uzavření manželství velmi rychle po osobním seznámení, v jednom případě dokonce v tentýž den, kdy se pár poprvé osobně setkal. Oddání proběhlo pouze v mešitě, nikoli legislativně uznávanou cestou. Tento spěch odkazuje k nemožnosti páru spolu trávit čas, pokud jsou nesezdaní, natož mít pohlavní styk mimo manželství. Nelze bagatelizovat, že by u všech respondentek došlo pouze ke svatbě v mešitě, některé páry byly oddány dle oficiálních požadavků a manželský pár figuruje se všemi právy a povinnostmi.

V případě oddání pouze v mešitě je možnost rozvodu následně mnohem méně byrokratická. Jedna z respondentek, u které došlo ke svatbě pouze v mešitě, tři dny po osobním seznámení, si následně velmi pochvalovala jednoduchost rozvodu. Tento postoj lze interpretovat tak, že samotná svatba byla pouze ospravedlněním pro pár spolu být a mít vztah naplněný po všech stránkách, včetně té sexuální. Vzhledem k tomu, že pár neměl děti a jiné společné závazky, dal by se tento rozvod přirovnat spíše k rozchodu partnerů v západní společnosti bez nutnosti dalšího byrokratického zatížení.

Výchova dětí kopíruje především západní model. Dětem je ponecháván prostor na zvolení si své cesty, včetně té náboženské, mé respondentky ponechávají dcerám možnost volby, co se například zahalování týče. Z výpovědí vyplývá, že se jedná o tolerantní matky, které jsou svolné k diskuzi a respektují individualitu dětí. Je zde tedy patrný pragmatický a praktický přístup k náboženství. To je dle mého názoru do značné míry dáno tím, že mé

respondentky nežijí s manželovou širší rodinou, a především pak se svou tchyní, která by mohla mít na výchovu dětí vliv. Pouze jedna z respondentek v době manželství žila s manželovou matkou v jedné domácnosti. Stejně tak k tomu přispívá malá muslimská komunita v České republice, která může mít vliv na výchovu dětí v zemích, kde sice není islám dominantním náboženstvím, ale muslimská komunita je početně zastoupena.

Zahalení se a nošení šátku může mít pro konvertující ženu následující význam: je nápomocno při procesu konverze, tzn., žena se definitivně cítí součástí dané náboženské skupiny a zahalení jí pomáhá utvářet její identitu a tu následně posiluje. Dále usnadňuje vstup do nové komunity. Aktem zahalování v západních zemích tyto ženy vyjadřují svobodnou vůli a svobodu náboženského vyznání zakotvenou v demokratických systémech těchto zemí. Přijetí závoje se stává nejen soukromým náboženským a duchovním rozhodnutím, ale může vyjadřovat politický aktivismus a snahu zasazující se o změnu pohledu majoritní společnosti na islám skrz zahalení.

Přijmeme-li fakt, že funkcí hidžábu nebo jiné formy zahalení je chránit ženu před zraky mužů, dostáváme se v západní společnosti do rozporu s původní myšlenkou. V západní společnosti se žena stává středem pozornosti, především pokud žije v prostředí, kde je v menšinovém postavení vůči majoritě, jako je tomu právě v České republice.

Všechny respondentky poukazovaly na to, že rozhodnutí, zda se budou nebo nebudou zahalovat, nebylo motivováno muslimským partnerem. V několika výpovědích zazněla i nelibost partnera vůči plnější formě zahalení, například nikábu. Ovšem není zcela jisté, do jaké míry respondentky vypovídaly pravdivě, aby se prezentovaly jako svobodně se rozhodující bez vlivu svého manžela. Osobně se domnívám, že tlak vedený z manželovy strany nemusí být veden napřímo, ale velmi opatrně a nenápadně. To jsou ovšem pouze mé domněnky.

V zahalování jsem ani v komparaci s mými předešlými výsledky nenalezla žádný konkrétní vzorec jednání. Jde o silně individuální proces a každá žena si volí sama, zda se bude zahalovat či nikoli. Respondentky se vymezovaly vůči tomu, že by je muslimský manžel jakkoli do zahalování nutil, spíše poukazovaly na to, že manželé byli proti plnější formě zahalení. Všechny mimo dvou respondentek se shodly na nutnosti skromného, volného oděvu. Zmiňované dvě respondentky se nezahalovaly vůbec a nosily běžný západní oděv bez výrazných změn. Pokud jde o plnější formu zahalení, jakou je například nikáb či burka, respondentky se názorově rozcházejí. Ty, které měly možnost si takovouto plnější formu zahalení vyzkoušet, si to paradoxně mnohdy pochvalovaly. Pro některé z nich je to vytouženým stavem, pro jiné to byla kuriózní zkušenost. Na tyto výpovědi je potřeba se dívat z pohledu svobodné

volby. Každá do jedné se takto zahalila ze svobodné vůle. To byl i opakující se motiv u zahalování, že by vždy mělo jít o dobrovolné rozhodnutí.

V případě postavení konvertitek v české společnosti se ukázalo, že jsou ženy častokrát na pomezí mezi vlastní a cizí kulturou, majoritní společnosti nejsou přijímány a jsou spíše cizinkami ve vlastní společnosti. Ženy se mnohdy cítí vykořeněné a postrádající svou předešlou identitu. Ženy jednoznačně reflektovaly změny ve společnosti s migrantskou krizí z roku 2015 a s ní spojené sílíci protiislámské rétoriky včetně té politické. Dvě z respondentek se přestaly úplně zahalovat, další změnily například formu zahalení tak, aby na první pohled nevypadaly jako muslimky a byly pro českou společnost více neviditelnými. Žádná z respondentek nezažila fyzické násilí, ale pohyb ve veřejném prostoru pro ně byl mnohem obtížnější a více frustrující. Slovní útoky se stupňovaly především skrze sociální sítě.

U rodinných příslušníků se potvrdila především nelibost vůči zahalování po přijetí islámu. Je zcela pochopitelné, pokud rodina či blízké okolí ženy ihned kladně nepřijme informaci o konverzi. Stejně tak jako je proces samotné konverze individuální pro jednotlivé ženy a trvá různě dlouho, tak jak se sami konvertité sžívají se svou novou identitou, není možné vyžadovat okamžité smíření ze strany členů rodiny. Neukázala se ani shoda například u přijetí mezi mužskými či ženskými příbuznými.

Hidžáb je ve společnosti tím, co ženu zařazuje do dané skupiny lidí a zároveň ji vyčleňuje z majoritní společnosti. Výzkum ukázal, že právě šátek vyvolává nejvíce vášni a odporu. Jedna z respondentek tento jev pojmenovala jako „*hidžábový stres*“, který prožívají osoby kolem zahalujících se žen. Je velmi frustrující, pokud se žena nebo kdokoli jiný setkává na denní bázi s výhrůzkami, nepříjemným chováním či urážkami. Samotný fakt, že ženy s šátkem jsou na veřejnosti pod neustálým drobnohledem a neujdou nechtěné pozornosti, je velmi unavující. Zároveň je potřeba si uvědomit, že pokud žena přestane nosit šátek a vizuálně zmizí z českého veřejného prostoru, neznamená to, že neexistuje a že v naší společnosti nejsou muslimky.

Poslední z výzkumných otázek mé práce byl předpokládaný nárůst počtu konverzí v České republice po množících se útocích islámského státu v Evropě, potažmo sílíci medializaci islámu ve vztahu k migrantské krizi v roce 2015. Nic takového se mi nepotvrdilo. Evropa potažmo Česká republika nesimulovala chování občanů USA po 11. 9. 2001, kdy se lidé začali o islám více zajímat. Tento fakt mi byl potvrzen nejen od Ústředí muslimských obcí, ale i z dalších institucí sídlících v Evropě. Otázkou do budoucna zůstává, zda se nejedná pouze o příliš brzo položenou otázku, nebo také to, že ke konverzím dochází, ale jednotlivé instituce o tom nemají informace.

Až téměř na konci mého výzkumu jsem si uvědomila terminologický nonsense, a to tedy to, jak bychom mohli nazývat a smýšlet o konvertujících ženách. Vždy je nazýváme a pojmáme jako ženy, které konvertovaly k islámu. Ovšem konverze byla aktem, který tyto ženy učinily v minulosti. Je na zvážení například dalších výzkumníků si definovat, zda právě konverze je to, co tyto ženy určuje, nebo zda bychom je například neměli nazývat muslimkami či dle britského konceptu novými muslimkami.

Použitá literatura

- AKSOY, Ozan a Diego GAMBETTA. Behind the Veil: The Strategic Use of Religious Garb. *European Sociological Review*. Oxford, 2016, 32(6), 792–806. DOI: 10.1093/esr/jcw035.
- ALLPORT, GORDON W. *O povaze předsudků*. 1. Praha: Prostor, 2004. ISBN 9788072601257.
- AHMED, Leila. *A quiet revolution: the veil's resurgence, from the Middle East to America*. New Haven: Yale University Press, c2011. ISBN 978-0-300-17095-5.
- ALVI, Sajida Sultana, Homa HOODFAR a Sheila MCDONOUGH. *The Muslim veil in North America: issues and debates*. Toronto, ON: Women's Press, 2003, xxiv, 306 p. ISBN 08-896-1408-3.
- AMER, Sahar. *What is veiling: Islamic civilization and Muslim networks*. North Carolina: The University of North Carolina Press, 2014. ISBN 978-1-4696-1775-6.
- ANWAY, Carol Anderson. *Daughters of another path: experiences of American women choosing Islam*. Lee's Summit, MO: Yawna Publications, c1996. ISBN 0964716909.
- BECKMANN AL WAZNI, Anderson. *Muslim Women in America and Hijab: A Study of Empowerment, Feminist Identity, and Body Image*. Social Work. National Association of Social Workers, 2015, 60(4). DOI: doi: 10.1093/sw/swv033.
- BEČKA, Jiří; MENDEL, Miloš. *Islám a České země*. Olomouc: Votobia, 1998. 207 s. ISBN 80-7220-043-8.
- BENNETT, Clinton. *Muslims and modernity: an introduction to the issues and debates*. 1st ed. New York: Continuum, 2005, xviii, 286 p. ISBN 08-264-5482-8.
- BRAYER, Menachem M. *The Jewish woman in rabbinic literature*. Hoboken, N.J.: Ktav Pub. House, c1986, 2 v. ISBN 08812507322.

- BERNARD, H. *Research methods in anthropology: qualitative and quantitative approaches*. 4th ed. Lanham, MD: AltaMira Press, c2006, 803 s. ISBN 07-591-0869-2.
- BOWIE, Fiona . *Antropologie náboženství: Rituál, mytologie, šamanismus, poutnictví*. 1. Praha: Portál, 2008. 336 s. ISBN 978-80-7367-378-9.
- BULLOCK, Katherine. *Rethinking Muslim women and the veil: challenging historical*. Herndon, VA: International Institute of Islamic Thought, c2002, xli, 275 p. ISBN 15-656-4287-2.
- BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-67-6.
- DAVIDOVÁ, Michaela. *Konverze českých žen k islámu*. Pardubice, 2012. Bakalářská práce. Universita Pardubice. Vedoucí práce Mgr. Tereza Hyánková Ph.D.
- DAVIDOVÁ, Michaela. *Zahalování českých konvertitek k islámu*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Vedoucí práce: PhDr. Jan Pargač, CSc.
- DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Rodina v islámské tradici*. PAIDEIA: PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY. Univerzita Karlova, 2008, 5(3), 16. ISSN 1214-8725.
- EL GUINDI, Fadwa. *Veil: modesty, privacy, and resistance*. New York, NY: Berg, c1999, xx, 242 p. ISBN 18-597-3929-6.
- ESSEISSAH, Khaled. *The Increasing Conversion To Islam Since 9/11: A Study Of White American Muslim Converts In Northwest Ohio*. Ohio, 2011. Diplomová práce. Bowling Green State University.
- ETCOFF, Nancy. *Proč krása vládne světem*. 1. vyd. Překlad Lucie Ryšavá. V Praze: Columbus, 2002, 260 s. ISBN 80-724-9112-1.
- FAFEJTA, Martin. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Jan Piszkiwicz, 2004, 159 s. ISBN 80-867-6806-6.
- FLEISSIG, Jiří a Charif BAHBOUH. *Malá encyklopedie islámu*. Praha: Dar Ibn Rushd, 1993, 188 s. ISBN 80-900-7673-4.
- FROUZOVÁ, Magdaléna. *Závoj a džíny: ženy v islámském světě*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2005, 207 s., ISBN 80-702-1776-6.
- FROUZOVÁ, Magdaléna. *Mříže v ráji: muslimské ženy v Evropě*. Vyd. 1. Editor. Praha: Vyšehrad, 2006, 173 s., ISBN 80-702-1847-9.

- GOFFMAN, Erving. *Stigma: poznámky k problému zvládnání narušené identity*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Most (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-21-0.
- HADDAD, Yvonne Yazbeck, Jane SMITH a Kathleen MOORE. *Muslim Women in America: The Challenge of Islamic Identity Today*. 1. New York: Oxford University Press, 2006. ISBN 13 978-0-19-517783-1.
- HALL, Stuart. ed., "The Spectacle of the 'Other'," *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices* (London: SAGE Publications Ltd, 2002), 258.
- HAMPLOVÁ D., *Čemu Češi věří: dimenze soudobé české religiozity*, Sociologický časopis 2008 [online], ISSN 0038-0288
- HEATH, Jennifer. *The veil: women writers on its history, lore, and politics*. Berkeley: University of California Press, c2008, xiv, 346 p. ISBN 05-202-5518-6.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.
- HYLSKÝ, Lukáš. Světový útisk muslimů podle Mohameda Abdalláha Brikciuse na stránkách protektorátních periodik Vlajka a Hlas. PRAHA, 2015. Bakalářská práce. UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. Vedoucí práce Doc. PhDr. Zdeněk Nešpor, Ph.D.
- JELÍNKOVÁ, Veronika. *Muslimská menšina a její politická participace v ČR*. Praha, 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Mgr. Lucie Gladišová.
- Korán. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Československý spisovatel, 2012. ISBN 978-80-7459-080-1.
- KAMAL, Anila a Waseem FAYYAZ. *Conditions of wearing hijab and other forms of dress: a comparative study*. Pakistan Journal of Women's Studies. 2016, 23(2), 91-102. ISSN 1024-1256.
- KHĀN, Vahīduddīn. *Woman between Islam and western society*. New Delhi: Islamic Centre, 1995, 256 p. ISBN 81-850-6375-3.
- KLAUSEN, Jytte. *Tweeting the Jihad: Social Media Networks of Western Foreign Fighters in Syria and Iraq*. *Studies in Conflict & Terrorism* [online]. 2014, 38(1), 1-22 [cit. 2017-05-23]. DOI: 10.1080/1057610X.2014.974948. ISSN 1057-610x. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1057610X.2014.974948>
- KOREČKOVÁ, Jana. *Obraz muslimů v českých médiích: Mediální kauzy spojené s islámem v českých tištěných denících (2011-2015)*. Univerzita Palackého Olomouc,

2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého Olomouc. Vedoucí práce Prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr.

- KÖSE, Ali. *Conversion to Islam: a study of native British converts*. New York: Kegan Paul International, 1996. ISBN 9780710305466.
- KŘÍKAVOVÁ, Adéla. *Islám: ideál a skutečnost. 2., rozš. a aktualiz. vyd., (V nakl. Baset 1.)*. Praha: Baset, 2002. ISBN 80-86223-71-x.
- KŘÍŽÍKOVÁ, Martina. Neviditelná menšina: analýza mediálního obrazu českých muslimů [online]. 26. 5. 2006, s. 11 [cit. 2019-05-24]. Dostupné na: <https://migraonline.cz/cz/e-knihovna/neviditelna-mensina-analyza-medialniho-obrazu-ceskych-muslimu>
- KŘÍŽKOVÁ, Alena, Marta VOHLÍDALOVÁ, Kristýna POSPÍŠILOVÁ a Hana MAŘÍKOVÁ. *Aktuální rozdíly v odměňování žen a mužů v ČR: hloubková analýza statistik a mezinárodní srovnání*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017. ISBN 978-80-7421-147-8.
- LAZREG, Marnia. *Questioning the veil: open letters to Muslim women*. Princeton: Princeton University Press, c2009. ISBN 978-0-691-13818-3.
- LOFLAND, John a Norman SKONVOD. Conversion Motifs. *Journal for the scientific study of religion*. 1981(20), 373- 384.
- MCGINTY, Anna Mansson . *Becoming Muslim: Western Women's Conversions to Islam*. 1. New York: PALGRAVE MACMILLAN, 2006. 208 s. ISBN 13:978-1-4039-7611-6.
- MENDEL, Miloš. *Cesta k prameni: fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. Vyd. 1. Editor Iveta Kouřilová. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2003, 172 s. ISBN 80-854-2553-X.
- MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007, 499 s. ISBN 978-802-0015-549
- MERNISSI, Fatima. *The veil and the male elite: a feminist interpretation of women's rights in Islam*. Reading, Mass.: Addison-Wesley Pub. Co., c1991, xi, 228 p. ISBN 02-015-2321-3.
- MOGHISSI, Haideh. *Women and Islam: critical concepts in sociology*. New York: Routledge, 2005, 3 v. ISBN 04153242113.

- NISTOR, Laura. Hijab(istas)—as Fashion Phenomenon. ACTA UNIV. SAPIENTIAE, SOCIAL ANALYSIS. 2017, 7(4), 59-67. DOI: 10.1515/aussoc-2017-0004.
- OMID SAFI(editor). *Progressive Muslims on justice, gender and pluralism*. Reprinted. Oxford: Oneworld, 2004. ISBN 9781851683161.
- OSTRÁNSKÝ, Bronislav. Atlas muslimských strašáků, aneb, Vybrané kapitoly z "mediálního islámu". Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2428-2.
- POSTON, Larry. *Islamic da'wah in the West: Muslim missionary activity and the dynamics of conversion to Islam*. New York: Oxford University Press, 1992. ISBN 0-19-507227-8.
- RAMBO, Lewis R. *Understanding religious conversion*. New Haven: Yale University Press, 1993. ISBN 0300065159.
- ROALD, Anne Sofie. *Women in Islam: the Western experience*. New York: Routledge, 2001, xvii, 339 p. ISBN 04-152-4896-5.
- ROALD, Anne Sofie. *New Muslims in the European context: the experience of Scandinavian converts*. Boston: Brill, 2004. ISBN 9789004136793.
- ROALD, Anne Sofia. The conversion process in stages: new Muslims in the twenty-first century. *Islam and Christian-Muslim Relations*. 2012, **2012**(23), 347-362., ISSN 0959-6410
- ROBINSON, Rebecca. Hijab in the American workplace: visibility and discrimination. *Culture and Religion*. 2016, 17(3), 332–351. DOI: 10.1080/14755610.2016.1211543.
- SADIQI, Fatima. *Women, gender, and language in Morocco: an introduction to the issues and debates*. 1st ed. Boston: Brill, 2003, xvii, 336 p. *Women and gender, the Middle East and the Islamic world*, v. 1. ISBN 90-041-2853-0.
- SEDLÁKOVÁ, Markéta. *Konstruování identity ženy v kontextu konverze k islámu*. *Sociální pedagogika*. 2014, 2(2), 22-37. DOI: 10.7441/soced.2014.02.02.02. ISSN 1805-8825.
- SEIFERTOVÁ, Zuzana. *Sociální stigma Češek, které konvertovaly k islámu*. Pardubice, 2017. Diplomová práce. Univerzita Pardubice.
- SKARLANTOVÁ, Jana. *Oděv jako znak: sémiotické funkce oděvu a jejich axiologické proměny*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2007, 224 s. ISBN 978-80-7290-330-6.

- SONNEVELD, Nadia. From the Liberation of Women to the Liberation of Men? A Century of Family Law Reform in Egypt. Religion and gender. Radboud University, 2017, 7(1), 88-104.
- STILLMAN, Yedida Kalfon a Norman A STILLMAN. *Arab dress: a short history : from the dawn of Islam to modern times*. Boston: Brill, 2000, xxix, 240 p. ISBN 90-041-1373-8.
- STRUM, Philippa. *Muslims in the United States: identity, influence, innovation*. Washington, D.C.: Woodrow Wilson International Center for Scholars, [2005]. ISBN 1-933549-98-x.
- TOPINKA, Daniel, ed. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-115-5.
- VAN NIEUWKERK, Karin. *Woman embracing Islam: gender and conversion in the west*. 1. vyd. Texas: University of Texas Press, 2006.
- ZEBIRI, Kate. *British Muslim converts: choosing alternative lives*. Oxford: Oneworld, 2008. ISBN 978-185-1685-462.
- ZÍTEK, Odolen. *Lidé a móda: malá moderní encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1962.
- Bible

Brožury a publikace distribuované v komunitě:

- 'ABD AL-'AZÍM, Šaríf. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici: mýtus a realita*. V Praze: Islámská nadace, 2010. ISBN 978-80-904373-7-1
- al-Qaradáwí, J.: *Povolené a zakázané v islámu*, Praha, 2004: Islámská nadace v Praze.
- Badawi, Ž.: *Postavenie ženy v islame*, Bratislava, 1997: Všeobecný zväz muslimských študentov na Slovensku.

Internetové zdroje

- <http://www.hadithcollection.com/>
- <http://www.ivcrn.cz/>
- <http://zakony-online.cz/>
- <http://www.scitani.cz/>
- <http://www.umocr.cz/>
- <http://www.nydailynews.com/news/national/number-muslims-u-s-doubles-9-11-article-1.1071895>

- https://charliehebdo.fr/histoire/?doing_wp_cron=1492438095.7997388839721679687500
- [http://www.cfr.org/refugees-and-the-displaced/europes-migration-crisis/p32874,](http://www.cfr.org/refugees-and-the-displaced/europes-migration-crisis/p32874)
- http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics
- <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1109284-konvertovala-k-islam-u-a-cesi-ji-zacali-vyhrozovat>
- <http://edition.cnn.com/2017/03/08/fashion/the-modist-modest-fashion-online/index.html>
- http://www.nike.com/us/en_us/c/women/nike-pro-hijab
- <http://time.com/4583252/halima-aden-miss-minnesota-usa-hijab-burkini/>
- <http://en.vogue.me/>
- <http://www.pewforum.org/2017/05/10/religious-belief-and-national-belonging-in-central-and-eastern-europe/>
- <https://www.theguardian.com/law/2017/mar/14/employers-can-ban-staff-from-wearing-headscarves-european-court-rules>
- <https://www.info.cz/svet/zahalovani-obliceje-kde-vsude-plati-zakaz-lavinu-odstartovala-francie-hidzab-se-resil-i-v-cesku-34994.html>
- <https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx>
- <http://www.median.eu/cs/>
- <https://observatoryihr.org>
- <http://denikreferendum.cz/>
- <https://www.theguardian.com>
- <https://europeanvaluesstudy.eu/>

Publikační, akademická a pedagogická činnost

Publikační činnost

- Davidová M. Konverze českých žen k islámu: Případová studie. *Studia Ethnologica Pragensia* [online], 2016, vol. 1/2016, s. 51-68. ISSN 2336-6699
- Davidová M. Konverze a zahalování u českých konvertitek k islámu. *THE JURNAL OF CULTURE*, 2018, vol 3/2018, s. 28 – 34. ISSN 2336-7849

Přednášková činnost

- Přednáška na téma „*Zahalování u českých konvertitek k islámu*“ na konferenci Žena a náboženství: Zahalování, identita, emancipace. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 10. 12. 2015.
- Přednáška na téma „*Czech women converted to Islam and their veiling*“ na konferenci The Czech-Taiwanese international workshop. Society and space: Taiwanese and Czech Perspectives. Universita Pardubice, 31. 03. 2017.
- Přednáška na téma „*Konverze k Islámu v České republice a zahalování u českých konvertitek*“ na konferenci Sociocon 2017- Zranitelní a mocní. Konference pod záštitou Univerzity Pardubice, 04. 05. 2017
- Vystoupení v kurzu školitele: „*Seminář k bakalářské práci II*“
- Přednáška na téma „*Konverze k Islámu v České republice a zahalování u českých konvertitek*“ na studentské konferenci Ústavu etnologie na téma Kvalitativní metody v antropologickém výzkumu, Kampus Hyberská, 1. 6. 2018.
- Přednáška na téma *Konverze k Islámu a zahalování u českých konvertitek* v předmětu PhDr. Tereza Hyánková, Ph.D: Islám v Evropě. Univerzita Pardubice, sociální antropologie.

Akademická činnost

- Stáž na Univerzitě Pardubice na Katedře sociálních věd. Celosemestrální výuka předmětu Metody výzkumu pod vedením garanta předmětu Mgr. Tomáše Retky pro druhý ročník bakalářského studia oboru sociální antropologie.